

Het zingen in de eredienst is een heel bijzondere vorm van zingen met een eigen bedoeling en betekenis. Dat heeft te maken met het eigene van de eredienst: we zijn te gast bij de HEERE, de heilige God, die zondige mensen ontmoeten wil en juist daar naar hen toekomt met Zijn Woord en Geest. We spreken daarom ook bewust over eredienst of kerkdienst en niet over samenkomst. Dat laatste is ze natuurlijk ook wel. Maar het is niet ónze bijeenkomst die we zelf beleggen en waarvan we hopen dat de Heere daar dan ook bij wil zijn. Het is Zijn initiatief: Hij roept ons om voor Zijn aangezicht te verschijnen, met alles wat we met ons meedragen, omdat Hij een Woord voor ons heeft en tegelijkertijd ook op deze plek door ons aanbeden en gebeden wil worden. Dit besef moet ook ons zingen in de eredienst stempelen.

Wat speelt er?

Als kerkenraad krijgen we al langere tijd regelmatig de vraag vanuit de gemeente of er niet meer ruimte kan zijn voor het zingen van andere liederen in de eredienst, naast de psalmen. Argumenten die genoemd worden zijn o.a.:

- De behoefte om als nieuwtestamentische gemeente (al dan niet in aansluiting bij de preek) directer te kunnen zingen over het heil in Christus en het werk van de Heilige Geest
- De taal van de psalmen, die door velen als moeilijk/onbegrijpelijk wordt ervaren. Vaak worden hierbij de jongeren genoemd, maar dit geldt niet alléén voor jongeren.
- Verlangen naar meer ruimte voor liederen die dichter bij het hart/gevoel liggen.
- De aantrekkingskracht van andere gemeenten met een vrijere liturgie

Aan de andere kant zijn er ook gemeenteleden die aangeven juist graag vast te willen houden aan het zingen van de psalmen. Ook daarvoor worden verschillende argumenten genoemd:

- De psalmen zijn ons geestelijk ‘eigen’
- De psalmen zijn het Woord van God, ze worden ons door Hem op de lippen gelegd
- De psalmen verbinden ons met het volk Israël en met de Heere Jezus, die de psalmen ook gezongen heeft
- Er is geen liedboek wat rijker is aan inhoud dan het psalmboek: voor elke situatie of ervaring in het leven met God is er wel een psalm
- Geen behoefte aan verandering
- Gevaar van hellend vlak en inhoudelijke verschuivingen, ook in de prediking

Geschiedenis

Het zingen van de christelijke gemeente is een heel oud gebruik. In het Nieuwe Testament vinden we al sporen van liederen of hymnen die in de eerste christelijke gemeente gezongen zouden zijn. In de loop van de middeleeuwen is de gemeentezang door verschillende oorzaken verdwenen. Luther en Calvijn waren degenen die de gemeente weer letterlijk *mondig* maakten door haar liederen in de mond te leggen in de eigen taal. Het ideaal was: een gemeente die God lof zingt en getuigt van Zijn grote daden. Voor Luther waren theologie en muziek onlosmakelijk met elkaar verbonden. In de Bijbel wordt het heil zingend verkondigd, laten wij dat dan ook doen! In vaak ruw, ongepolijst Duits bezingt Luther in zijn liederen de bevrijdende boodschap die hij in de Schrift opnieuw had ontdekt. Ook Calvijn erkent de kracht van muziek, maar bij hem is het meer een hulpmiddel, een vervoermiddel voor de tekst, die door de melodie ‘als door een trechter in ons hart wordt gegoten.’ Daarom moeten we uitsluitend Gods Woord zingen, oftewel de psalmen en de lofzangen uit de heilige Schrift. Deze strikte calvinistische opvatting zie je bijna alleen de Nederlandse kerkgeschiedenis terug. Dat heeft mede te maken met de gedwongen invoering van de Evangelische Gezangbundel in 1806. Deze bundel viel inhoudelijk gezien zo tegen, dat de invoering ervan op veel verzet stuitte. Hier ligt vanuit historisch perspectief een belangrijke oorzaak voor het feit dat juist in Nederland de gezangenkwestie altijd heel gevoelig heeft gelegen. Tegelijk zien we dat er buiten de kerkdiensten om wel van alles gezongen wordt, ook binnen de gereformeerde gezindte. En dan niet alleen liederen uit de traditie van de kerk, die vaak een meer objectieve boodschap bevatten, maar juist ook de vrije liederen, die vaak meer aansluiten bij de subjectieve, de persoonlijke beleving. In de vorige eeuw waren dat bijvoorbeeld de liederen van Johannes de Heer. Daarna kwamen de Opwekkingsliederen en vandaag zie je dat bijvoorbeeld terug in de liederen van Sela die graag gezongen worden.

Overwegingen

De eredienst vormt het hart van ons gemeente-zijn. Ze is de ontmoeting van een almachtige en heilige God met Zijn volk en daarom kostbaar. De inrichting van de eredienst is dan ook niet om het even en verdient een voortdurende en diepgaande bezinning. Argumenten als ‘zo zijn we dat nu eenmaal gewend’, ‘dat is niet meer van deze tijd’ of ‘daar

houd ik (niet) van' kunnen wel een rol spelen, maar mogen niet de enige argumenten zijn. In de eredienst zoeken we de eer van de HEERE en de opbouw van de gemeente. Daarbij gaat het om Woord en antwoord: het Woord van de levende God en het antwoord wat wij daar als gemeente op geven. De liturgie zal daarom eerst en vooral ruimte moeten scheppen voor het spreken van God. Ons spreken en ook ons zingen zal door Zijn spreken gevoed worden en daarbij aansluiten. Bij beslissingen over het zingen in de eredienst spelen in ieder geval drie dingen een belangrijke rol:

1. Wat zegt de Bijbel?
 - De Bijbel reikt ons in het psalmboek een kostbaar liedboek aan
 - De Bijbel reikt ons ook andere liederen aan, buiten het psalmboek (bijv. de lofzang van Hanna, Maria, etc)
 - De Bijbel roept ons op tot het zingen over Gods grote daden, met oude en nieuwe liederen
 - Er is geen *bijbels* bezwaar tegen het zingen van andere liederen
2. Wat past bij de traditie van onze gemeente?
 - Er is traditie met een grote T en een kleine t
 - Wij zijn een hervormde gemeente die staat in de gereformeerde traditie
 - Kenmerken van de gereformeerde liturgie
 - a. Woord centraal
 - b. Soberheid / eerbied
 - c. Psalmen (antwoorden met Gods eigen Woord)
3. Hoe doen we recht aan onze beleving?
 - Onze beleving is niet bepalend, wel belangrijk
 - Beleving kan heel verschillend en veranderlijk zijn
 - Zingen we om onze geloofsbeleving te uiten of juist een geloofsbeleving te innen?
 - Onze beleving bij het zingen kan geblokkeerd worden, bijv. door moeite met veranderingen, het zingen van telkens dezelfde woorden (ze raken je niet meer), (verouderde) taal die je niet begrijpt

Conclusie kerkenraad

We zijn een psalmzingerende gemeente en dat willen we blijven. Binnen een psalmzingerende gemeente kan, luisterend naar de Bijbel en kijkend naar de kerkgeschiedenis, wel ruimte zijn voor het zingen van bijbelgetrouwe liederen in de eredienst. We denken als kerkenraad dat dit ook past bij onze gemeente in haar huidige samenstelling en dat dit het doel van de eredienst kan versterken. Het liedboek *Weerklank* sluit, naar ons inzicht, van de beschikbare liedboeken, het beste aan bij de identiteit en de breedte c.q. de diversiteit van onze gemeente. Dit liedboek is ontstaan binnen de kring van de Gereformeerde Bond en reikt naast een zorgvuldige selectie van in totaal 618 oude en nieuwe gezangen en liederen uit bestaande liedboeken en bundels ook van elke psalm een andere berijming aan. Dit liedboek kan daarom ook helpen om het zingen van de psalmen te stimuleren, omdat bepaalde psalmen in de oude berijming vanwege verouderde woorden of niet-bijbelse begrippen niet of nauwelijks gezongen worden. De criteria die gebruikt zijn bij de selectie van de gezangen en liederen zijn criteria waarin we ons heel sterk herkennen:

- De inhoud van de liederen stemt overeen met Gods openbaring in de Bijbel
- De inhoud van de liederen stemt overeen met de gereformeerde belijdenis
- De tekst van de liederen is van goede kwaliteit
- Het lied past muzikaal binnen de gereformeerde liturgie

Concreet

Het beleid van de kerkenraad is dat we primair de psalmen blijven zingen in de oude berijming. Daarnaast komt er echter ruimte om ook een enkele psalm en/of lied uit *Weerklank* te zingen in de eredienst. De maximale ruimte die we daarvoor zien is één psalm of lied uit *Weerklank* vóór de dienst (als er geen schoolpsalm is) en één psalm en één lied uit *Weerklank* ín de dienst. We zeggen daarbij uitdrukkelijk dat dit geen doel op zich is, maar het kader waarbinnen een voorganger zijn keuze kan maken voor de invulling van de liturgie.

Reacties

Voordat de kerkenraad een definitief besluit neemt, wil zij gemeenteleden de gelegenheid geven om op de bovenstaande beleidswijziging te reageren. Dat kan t/m D.v. 13 december a.s. Schriftelijke reacties kunnen gericht worden aan de scriba van de kerkenraad, br. C.W. Hofland, Molentocht 14. E-mail: scriba@hervormdkamerik.nl